

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 15/22
Luksemburg, 25 stycznia 2022 r.

Wyrok w sprawie C-638/19 P
Komisja/European Food i in.

Sąd naruszył prawo, gdy uznał, że Komisja nie była uprawniona do zbadania w świetle prawa w dziedzinie pomocy państwa odszkodowania wypłaconego szwedzkim inwestorom przez Rumunię w celu wykonania orzeczenia arbitrażowego

Chociaż w tym orzeczeniu uwzględniono argumentację owych inwestorów, zgodnie z którą to państwo członkowskie uchyliło w sposób bezprawny system zachęt podatkowych przed swym przystąpieniem do Unii, to środek pomocy, do którego odnosi się Komisja, został przyznany po tym przystąpieniu

W dniu 29 maja 2002 r. Szwecja i Rumunia zawarły dwustronną umowę inwestycyjną w celu promowania i wzajemnej ochrony inwestycji („dwustronna umowa”), której art. 2 ust. 3 stanowi, że każda z umawiających się stron zapewni w każdym momencie sprawiedliwe i równe traktowanie inwestycji inwestorów drugiej umawiającej się strony. Dwustronna umowa przewiduje ponadto, że spory między inwestorami i państwami będącymi sygnatariuszami są rozstrzygane przez sąd arbitrażowy.

W 2005 r., w ramach negocjacji w sprawie przystąpienia Rumunii do Unii Europejskiej, rząd rumuński uchylił system zachęt podatkowych na rzecz niektórych inwestorów w regionach znajdujących się w niekorzystnym położeniu („system zachęt podatkowych”).

Uznawszy, że poprzez uchylenie systemu zachęt podatkowych Rumunia naruszyła ciążące na niej zobowiązanie do zapewnienia sprawiedliwego i równego traktowania ich inwestycji, kilku szwedzkich inwestorów wniosło o ustanowienie sądu arbitrażowego w celu uzyskania naprawienia spowodowanej szkody. W orzeczeniu arbitrażowym z dnia 11 grudnia 2013 r. sąd ten zasądził od Rumunii na rzecz wspomnianych inwestorów odszkodowanie w wysokości około 178 mln EUR.

Pomimo szeregu ostrzeżeń Komisji Europejskiej odnośnie do konieczności przestrzegania w tej sprawie przepisów i procedur mających zastosowanie w dziedzinie pomocy państwa, władze rumuńskie wypłaciły odszkodowanie przyznane przez sąd arbitrażowy na rzecz szwedzkich inwestorów.

Decyzją z dnia 30 marca 2015 r. („sporna decyzja”)¹, Komisja uznała wypłatę tego odszkodowania za pomoc państwa niezgodną z rynkiem wewnętrznym, zakazała jej wdrożenia i nakazała odzyskanie już wypłaconych kwot.

Sąd, do którego wpłynęło wiele skarg, stwierdził nieważność tej decyzji², uzasadniwszy to w istocie tym, że Komisja zastosowała z mocą wsteczną swe kompetencje do okoliczności faktycznych sprzed przystąpienia Rumunii do Unii w dniu 1 stycznia 2007 r. Sąd wyszedł bowiem z założenia, że pomoc, o której mowa, została przyznana przez Rumunię w dniu uchylenia systemu zachęt podatkowych, mianowicie w 2005 r.

W postępowaniu odwoławczym Trybunał, orzekający w składzie wielkiej izby, uchylił ten wyrok Sądu, potwierdził kompetencje Komisji do wydania spornej decyzji i jednocześnie przekazał

¹ Decyzja Komisji (UE) 2015/1470 z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie pomocy państwa SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) wdrożonej przez Rumunię - Orzeczenie arbitrażowe w sprawie Micula przeciwko Rumunii z dnia 11 grudnia 2013 r. (Dz.U. 2015, L 232, s. 43).

² Wyrok Sądu z dnia 18 czerwca 2019 r., *European Food SA i in./Komisja* (T-624/15, T-694/15 i T-704/15).

sprawę do Sądu, aby ten wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie podniesionych przed nim zarzutów i argumentów odnoszących się do zasadności tej decyzji.

Ocena Trybunału

Ponieważ Komisja uzyskała kompetencje do kontrolowania, na podstawie art. 108 TFUE, środków pomocy przyjętych przez Rumunię po jej przystąpieniu do Unii, Trybunał przypomniał, że pomoc państwa należy uznać za przyznaną w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w dniu, w którym beneficjent uzyskał prawo jej otrzymania na podstawie obowiązującej regulacji krajowej. Decydujący czynnik przy ustalaniu tego dnia dotyczy nabycia przez tych beneficjentów pewnego prawa do otrzymania rozpatrywanej pomocy oraz wynikającego z tego zobowiązania państwa do przyznania tej pomocy. W tym właśnie momencie taki środek może bowiem spowodować zakłócenie konkurencji, wpływając na handel między państwami członkowskimi, w rozumieniu ust. 107 ust. 1 TFUE.

W niniejszym przypadku Trybunał stwierdził, że prawo do odszkodowania za szkodę podnoszoną przez szwedzkich inwestorów, jakkolwiek znajduje swą podstawę w uchyleniu, jakoby z naruszeniem dwustronnej umowy inwestycyjnej, systemu zachęt podatkowych przez Rumunię, zostało przyznane dopiero w orzeczeniu arbitrażowym z dnia 11 grudnia 2013 r., w którym to orzeczeniu nie tylko stwierdzono istnienie tego prawa, lecz również określono jego kwotę. Dopiero bowiem po przeprowadzeniu postępowania arbitrażowego owi inwestorzy mogli otrzymać rzeczywistą wypłatę odszkodowania, mimo że ma ono na celu częściowe naprawienie domniemanej szkody, jaką ponieśli oni w okresie sprzed przystąpienia do Unii.

W związku z tym, zważywszy, że dany środek pomocy został przyznany po przystąpieniu Rumunii do Unii, **Sąd naruszył prawo, gdy uznał, iż Komisja nie była uprawniona *ratione temporis* do wydania spornej decyzji na podstawie art. 108 TFUE.**

Trybunał uściślił, że kwestia, czy odszkodowanie przyznane w orzeczeniu arbitrażowym może stanowić pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, nie należy do jego właściwości w ramach odwołania, ponieważ nie została ona przeanalizowana przez Sąd. Kompetencje Komisji na podstawie art. 108 TFUE nie mogą jednak w żadnym razie zależeć od rezultatu badania tej kwestii, jako że celem prewencyjnej kontroli wykonywanej przez Komisję na podstawie tego postanowienia jest w szczególności ustalenie, czy sporne odszkodowanie stanowi pomoc państwa.

Wreszcie Trybunał stwierdził, że Sąd również naruszył prawo, gdy orzekł, iż wyrok w sprawie Achmea³ nie ma znaczenia w niniejszym przypadku.

W wyroku w sprawie Achmea Trybunał orzekł, że art. 267 i 344 TFUE stoją na przeszkodzie umowie międzynarodowej zawartej między dwoma państwami członkowskimi, zgodnie z którą inwestor z jednego z tych państw członkowskich może, w przypadku sporu dotyczącego inwestycji w drugim państwie członkowskim, wszcząć postępowanie przeciwko temu ostatniemu państwu członkowskiego przed sądem arbitrażowym, którego właściwość państwo to zobowiązało się uznać. Poprzez zawarcie takiej umowy państwa członkowskie zgadzają się bowiem na wyłączenie spod właściwości ich własnych sądów, a tym samym z systemu sądowych środków odwoławczych, który na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE są one zobowiązane ustanowić w dziedzinach objętych prawem Unii, sporów mogących dotyczyć stosowania lub wykładni tego prawa.

Otóż w niniejszym przypadku bezsporne jest, że **odszkodowanie żądane przez szwedzkich inwestorów dotyczyło również domniemanych szkód poniesionych po dniu przystąpienia Rumunii do Unii, od którego to dnia prawo Unii, w szczególności art. 107 i 108 TFUE, miało zastosowanie w tym państwie członkowskim.** W tym zakresie sporu wniesionego przed sąd arbitrażowy nie można uważać za zamykający się we wszystkich aspektach w okresie, w którym Rumunia, ponieważ nie przystąpiła jeszcze do Unii, nie była związana przepisami i zasadami wynikającymi z wyroku w sprawie Achmea. Bezsporne jest ponadto, że ów sąd arbitrażowy nie należy do systemu sądowego Unii, ponieważ sąd ten nie wpisuje się w ramy systemu sądowych

³ Wyrok Trybunału z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, [C-284/16](#) (zob. także komunikat prasowy nr [26/18](#)).

środków odwoławczych, który to system, na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, państwa członkowskie są zobowiązane ustanowić w dziedzinach objętych prawem Unii.

W tych okolicznościach zgoda Rumunii na system arbitrażowy na podstawie dwustronnej umowy stała się bezprzedmiotowa w następstwie przystąpienia tego państwa do Unii.

Mając na względzie całość powyższych rozważań, Trybunał uchylił stanowiący przedmiot odwołania wyrok i przekazał sprawę do Sądu, aby ten wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie podniesionych przed nim zarzutów i argumentów odnoszących się do zasadności spornej decyzji, w szczególności kwestii, czy określony w niej środek spełnia pod względem przedmiotowym przesłanki wskazane w art. 107 ust. 1 TFUE.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyli orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793